

NORGES HØYESTERETT

Den 3. januar 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Noer, Østensen Berglund og Steinsvik i

HR-2024-21-U, (sak nr. 23-172104STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Ove Herman Frang)

B (advokat Robina Shaukat Hussain)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder to anker over lagmannsrettens domfellelse for blant annet grov narkotikaovertrjedelse og grovt heleri.
- (2) B og A ble 14. juli 2022 tiltalt for blant annet grove narkotikaovertrjedelser i form av tilvirkning av cannabisplanter eller medvirkning til dette (post I) og grov hvitvasking, subsidiært grovt heleri (post IV). Tiltalen mot B gjaldt også tyveri av ström (post II) og oppbevaring av narkotika (post III). Tiltalen omfattet også to andre personer, som ikke er parter i denne saken.
- (3) Fordi innkallingen til hovedforhandlingen ikke var forkynt for A, ble hovedforhandlingen kun fremmet for de tre övrige tiltalte.
- (4) Östre Innlandet tingrett avsa 3. januar 2023 dom med slik domsslutning for B, etter retting 23. januar 2023:
 - «5. B, födt 00.00.1972 frifinnes for post II og IV a.
 6. B dömmes for overtrjedelse av straffeloven § 232 förste ledd, jf. § 231 förste ledd, jf. § 15, og straffeloven § 232 förste ledd, jf. § 231 förste ledd, jf. § 15, jf. § 16 og straffeloven § 231 förste ledd til fengsel i 3 – tre – år og 7 – sju – måneder, med fradrag for 59 – femtini – dager utholdt varetekt.
 7. B frifinnes for krav om inndragning av utbytte, jf. straffeloven § 67.

8. ... B dømmes til å tåle inndragning av cannabisplanter og produksjonsutstyr slik det framkommer av dok 05,02,18, jf. straffeloven § 69, jf. § 75.
 9. Saksomkostninger idømmes ikke.»
- (5) B anket over bevisbedømmelsen og lovanvendelsen under tiltalen post I, mens påtalemyndigheten anket over bevisbedømmelsen og lovanvendelsen under post II og IV a, samt frifinnelsen for krav om inndragning av utbytte.
 - (6) Eidsivating lagmannsrett traff 15. mars 2023 beslutning om at Bs anke og påtalemyndighetens anke fremmes til ankeforhandling, bortsett fra påtalemyndighetens anke over post II, som ble nektet fremmet etter straffeprosessloven § 321 andre ledd.
 - (7) Østre Innlandet tingrett avsa 15. juni 2023 dom med slik domsslutning i den utsatte straffesaken mot A:
 - «1. A, født 00.00.1968, frifinnes for post IV b.
 2. A, født 00.00.1968, dømmes for overtredelse av straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. § 15 og straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. § 15, jf. § 16 til fengsel i 3 – tre – år og 2 – to – måneder, med fradrag for 120 – hundreogtjue – dager utholdt varetekt, jf. straffeloven § 83.
 3. A, født 00.00.1968, frifinnes for krav om inndragning av utbytte, jf. straffeloven § 67.
 4. A, født 00.00.1968, frifinnes for krav om tap av retten til å føre førerkortpliktig motorvogn, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 1, jf. forskrift om tap av retten til å føre motorvogn § 2-6 nr. 3.»
 - (8) A anket over bevisbedømmelsen under tiltalen post I. Påtalemyndigheten anket over bevisbedømmelsen, lovanvendelsen, frifinnelsen for krav om inndragning av utbytte og frifinnelsen for krav om tap av førerrett.
 - (9) Eidsivating lagmannsrett traff 10. juli 2023 beslutning om at ankene i saken mot A fremmes til ankeforhandling, og traff 21. juli 2023 beslutning om at saken mot A forenes med saken mot de øvrige tre tiltalte i medhold av straffeprosessloven § 13 første ledd.
 - (10) Påtalemyndigheten rettet 24. august 2023 tiltalen. Rettingen besto blant annet i at post I, som gjaldt ett sammenhengende straffbart forhold om tilvirkning av cannabis, ble endret til to ulike forhold: fullbyrdet overtredelse (post I) og forsøkshandling (ny post VI).
 - (11) Eidsivating lagmannsrett avsa 4. september 2023 dom med slik domsslutning for A og B:
 - «2. A, født 00.00.1968, dømmes for overtredelse av straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. § 15, straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. § 16, jf. § 15 og straffeloven § 333 første ledd, jf. § 332 første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a til fengsel i 3 – tre – år og 9 – ni måneder.

Han skal ha fradrag i straffen for 200 – tohundre – dager utholdt varetekt.

3. A dømmes til å tåle inndragning av 650 000 kr til staten, jf. straffeloven § 67, jf. § 75.
4. A fradømmes retten til å føre førerkortpliktig motorvogn for alltid.
5. B, født 00.00.1972, dømmes for overtredelse av straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. § 15, straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. § 16, jf. § 15 og straffeloven § 333 første ledd, jf. § 332 første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a og for det forholdet som er endelig avgjort ved Østre Innlandet tingretts dom 3. januar 2023, til fengsel i 3 – tre – år og 10 – ti – måneder.

Han skal ha fradrag i straffen for 59 – femtini – dager utholdt varetekt.

6. B dømmes til å tåle inndragning av 703 689 – syvhundreogtretusensekshundreogåttini – kroner til staten, jf. straffeloven § 67, jf. § 75.»

- (12) B har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen under tiltalen post I, IV a og VI, straffutmålingen og saksbehandlingen. I tillegg er det i støtteskrivet fremsatt anførsler knyttet til inndragningen av utbytte.
- (13) A har også anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder post I, IV b og VI og omfatter lovanvendelsen, saksbehandlingen, straffutmålingen, inndragningen og tapet av førerretten.
- (14) Påtalemyndigheten har anført at ankene bør nektes fremmet. Når det gjelder ankene over tiltalen post IV, er det klart at ankene ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.

Høyesteretts ankeutvalg bemerker:

- (15) B og A ble begge frifunnet for post IV om grovt heleri i tingretten, men domfelt for dette i lagmannsretten. Ankene over post IV kan dermed bare nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. En eventuell ankenektelse må begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (16) Ankene over inndragningen av utbyttet fra heleriene omfattes av ankeretten i et tilfelle som dette, jf. HR-2023-1391-U avsnitt 21. Det samme gjelder anken over tapet av førerretten i den grad denne er knyttet til domfellelsen for heleriet, jf. HR-2023-1272-U avsnitt 28.
- (17) Når det gjelder ankene over straffutmålingen, er det utmålt en samlet straff der heleriposten inngår. Samtykkevurderingen etter § 323 første ledd tredje punktum må derfor knytte seg til lagmannsrettens straffutmåling i sin helhet, jf. HR-2019-2064-U avsnitt 9.
- (18) For øvrig gjelder bestemmelsen i straffeprosessloven § 323 første ledd første og andre punktum, som fastsetter at en anke bare kan fremmes hvis det gis samtykke av ankeutvalget, og at slikt samtykke bare skal gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett.

Anken fra B – grovt heleri

- (19) B har anket over domfellelsen for grovt heleri – tiltalen post IV a. Han mener lagmannsrettens vurdering bygger på feil lovanvendelse, og at begrunnelsen er i strid med både beviskravet og bevisbyrdereglene. Lagmannsretten har etter hans syn misforstått Høyesteretts uttalelser om at den straffbare handlingen ikke må «konkretiseres», jf. Rt-2006-466. Når lovteksten bruker uttrykket «utbytte av en straffbar handling», må dette forstås som et krav om årsakssammenheng mellom den straffbare handlingen og det mulige utbyttet.

- (20) Lagmannsretten tar følgende rettslige utgangspunkter for sin vurdering:

«Når det kreves at utbyttet må være ‘av’ en straffbar handling, innebærer det at det må være fremskaffet ved eller på annen måte stå i nær sammenheng med en slik handling. Det kreves heller ikke at den straffbare handlingen kan konkretiseres, jf. Rt. 2006 s. 466 avsnitt 21 og 22:

‘Min konklusjon er etter dette at § 317 ikke stiller noe krav om at den straffbare handling som utbyttet strammer fra, må konkretiseres.

Jeg kan heller ikke se at det må foreligge objektive holdepunkter for arten av den straffbare handling for at det skal kunne anses bevist at utbyttet stammer fra en straffbar handling. Bevissspørsmålet må avgjøres etter en konkret helhetsvurdering hvor også andre momenter enn lovbruddets art kan være av betydning. Slik vår sak lå an i lagmannsretten, var det etter mitt syn ikke feil å angi bevistemaet som et spørsmål om det kan utelukkes at de midler det er tale om, kan stamme fra lovlige kilder.’

Det kan ikke kreves at det kan identifiseres hvem som har begått primærlovbruddet, og det kan heller ikke tolkes inn i § 332 at utbyttet må stamme fra andre enn siktede selv, jf. HR-2018-471-U.»

- (21) Ankeutvalget kan ikke se at det er feil ved lagmannsrettens lovforståelse på dette punktet. Heller ikke lagmannsrettens konkrete vurdering tyder på rettsanvendelsesfeil. Lagmannsretten har foretatt en grundig gjennomgang av de midlene som har gått inn og ut av kontoen til Bs firma Cento Green AS og vurdert konkret om det kan utelukkes at disse skriver seg fra lovlige midler. Videre viser lagmannsrettens begrunnelse at den har anvendt beviskravet og bevisbyrdereglene innen strafferetten, korrekt, jf. dommen side 21, der retten konkluderer slik:

«Etter dette finner lagmannsretten det bevist utover enhver rimelig og fornuftig tvil at tiltalte har skaffet Cento Green AS utbytte av en straffbar handling. Utbyttet utgjør 703 689 kroner. Det er ingen tvil om at tiltalte har vært klar over at de pengene han har skaffet Cento Green AS skriver seg fra straffbare handlinger. Det er heller ikke tvilsomt at det beløp det er tale om innebærer at heleriet er å anse som grovt. ...»

- (22) På denne bakgrunn er det etter utvalgets syn klart at Bs anke over tiltalen post IV a om grovt heleri ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.

Anken fra B – straffutmålingen

- (23) B anfører at lagmannsretten ikke i tilstrekkelig grad har tatt hensyn til at han hadde en svært begrenset rolle i narkotikaproduksjonen, at andre har utnyttet ham og at han har store helseproblemer. Han hadde ingen rolle i den løpende driften, og lagmannsretten har dessuten anslått produksjonskapasiteten for høyt. Videre er det anført at B i stedet skulle ha vært idømt en betinget straff med vilkår om narkotikaprogram med domstolskontroll.
- (24) Lagmannsretten dømte B til fengsel i tre år og ti måneder. Retten tok utgangspunkt i at domfellelsen for narkotikaovertredselsene ville gi fengsel i tre år og syv–åtte måneder. Domfellelsen for det grove heleriet på samlet 703 689 kroner ville etter lagmannsrettens syn isolert gi en straff på fengsel i om lag syv måneder, jf. HR-2017-994-U avsnitt 14.
- (25) Ved straffutmålingen tok lagmannsretten utgangspunkt i «den tiltaltes rolle i saken». Lagmannsretten la blant annet vekt på at B – etter rettens vurdering – hadde en viktig rolle i cannabisproduksjonen blant annet ved å stå som eier av huset. Det ble også lagt vekt på at han tidligere er straffet for lignende lovbrudd. Lagmannsretten har vurdert betydningen av Bs helseutfordringer, og om det var grunnlag for å idømme betinget fengsel med vilkår om narkotikaprogram med domstolskontroll. Ankeutvalget mener vurderingene er forsvarlige, og kan heller ikke se noe åpenbart misforhold mellom den straffbare handlingen og straffen, jf. straffeprosessloven § 344.

Anken fra A – grovt heleri

- (26) A har anket over domfellelsen for grovt heleri – post IV b. Han anfører at lagmannsretten har stilt for lave beviskrav, noe som innebærer at det er feil ved lovanvendelsen og saksbehandlingen.
- (27) Lagmannsretten oppsummerer sin vurdering av om A kan dømmes for grovt heleri på dommen side 14:
- «Det er ingen tvil om at tiltalte har vært klar over at de pengene han har mottatt skriver seg fra straffbare handlinger. Det er heller ikke tvilsomt at det beløp det er tale om innebærer at heleriet er å anse som grovt. ...»
- (28) Uttalelsen viser etter utvalgets syn at lagmannsretten har anvendt riktig beviskrav. Det er heller ikke noe ved lagmannsrettens konkrete vurdering av tiltalen for heleri som tyder på at lagmannsretten har vurdert skyldspørsmålet basert på feil norm.
- (29) Det er dermed etter utvalgets syn klart at As anke over tiltalen post IV b om grovt heleri ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.

Anken fra A – straffutmålingen

- (30) A anfører at straffen har blitt for streng, sammenholdt med straffen som B ble idømt, ettersom B etter hans syn hadde en langt større rolle i cannabisproduksjonen enn A.
- (31) A er dømt til straff av fengsel i tre år og ni måneder. Lagmannsretten tok utgangspunkt i at narkotikaovertredselsene isolert kvalifiserer for fengsel i tre år og seks måneder, og at det grove heleriet av 650 000 kroner isolert ville gi fengsel i ca. syv måneder. Lagmannsretten

viser for heleriets del blant annet til HR-2017-994-U og HR-2018-578-U. Vurderingene til lagmannsretten er forsvarlige, og utvalget kan ikke se at det er noe åpenbart misforhold mellom den straffbare handlingen og straffen, jf. straffeprosessloven § 344.

Anken fra A over tap av førerrett

- (32) A ble fradømt retten til å føre motorvogn for alltid. Han anfører at bruken av motorvogn ikke var fremtredende ved gjennomføringen av narkotikalovbruddene.
- (33) Lagmannsretten konkluderte med at bruken av bil var nødvendig ved Les medvirkning til narkotikaovertrædelsen og fremtredende ved gjennomføringen av den straffbare handlingen. Begrunnelsen knytter seg primært til de forhold det ikke er ankerett for. Ankeutvalget kan uansett ikke se at det er mangler ved lagmannsrettens begrunnelse, og finner det klart at anken heller ikke her kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.

Anken fra B og A over inndragningen

- (34) For inndragningen er det anført at de aktuelle pengene ikke er «utbytte av en straffbar handling», jf. straffeloven § 67 første ledd.
- (35) Lagmannsretten har vurdert inndragningsspørsmålet samlet for B og A. Det fremheves at det er «selve heleriet som utgjør den straffbare handlingen», og at det ikke er «krav om at den bakenforliggende forbrytelsen som pengene stammer fra, skal identifiseres», jf. Rt-2015-438 avsnitt 17, som lagmannsretten viser til. Dette er senere lagt til grunn i praksis, jf. blant annet HR-2018-471-U avsnitt 15–16 og HR-2021-987-A avsnitt 63. Lagmannsretten har etter dette konkludert med at hele beløpet som henholdsvis B og A er dømt for grovt heleri av, skal inndras.
- (36) Det er etter utvalgets syn ikke noe å si på lagmannsrettens vurdering av inndragningsspørsmålet, og utvalget finner det klart at heller ikke ankene over inndragningen vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.

Konklusjon

- (37) Høyesteretts ankeutvalg finner det på denne bakgrunn enstemmig klart at ankene over tiltalen post IV, straffutmålingen, inndragningen av utbytte og tapet av førerrett ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ettersom ankeutvalget enstemmig også finner at ankene for øvrig ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, nektes ankene fremmet, jf. § 323 første ledd andre punktum.

S L U T N I N G

Ankene nektes fremmet.

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)